

**Овчаренко Л.В.**  
доцент НАВД

## **РОСТ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ НАСЕЛЕНИЯ КАК ФАКТОР УКРЕПЛЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ОБЩЕСТВА**

*В этой статье исследуется проблема влияния экономической культуры как на уровень экономической безопасности общества в целом, так и отдельного предприятия. Автор рассматривает факторы, влияющие на укрепление экономической безопасности, анализирует направления формирования экономической культуры как фактора влияния на уровень экономической безопасности.*

**Ключевые слова:** экономическая безопасность, экономическая культура.

**Ovcharenko L.V.**

## **THE GROWTH OF ECONOMIC CULTURE OF THE POPULATION AS A FACTOR OF STRENGTHENING THE ECONOMIC SECURITY OF SOCIETY**

*This article researches the problem of the impact of economic culture both in the level of economic security of society as a whole and as individual enterprise. The author examines factors affecting the economic security, analyzes trends shaping the economic impact of culture as a factor on the level of economic security.*

**Keywords:** economic security, economic culture.

---

**Погребняк А.Ю.**  
асистент ФММ НТУУ «КПІ»  
**Данилов А.В.**  
студент ФММ НТУУ «КПІ»

## **ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА РІВЕНЬ ПРИРОДНОГО БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ**

*У статті досліджені чинники, що формують рівень природного безробіття в Україні, та засоби впливу на рівень зайнятості населення з метою досягнення ним максимальних показників. Вважається, що населення повністю працезабезпечене, якщо існує лише фрикційне та структурне безробіття. В свою чергу, це надає державі змогу економічно розвиватися та збільшує ВВП до максимально можливого за даних умов рівня. Таким чином, регулювання державою природного рівня безробіття дозволяє*

*впливати на економічну систему та є одним з засобів подолання інфляції, проблема якої стоїть дуже гостро в Україні сьогодні. Саме держава, створюючи умови для формування необхідної демографічної ситуації та професійного розвитку трудових ресурсів, має впливати на соціальне забезпечення населення.*

**Ключові слова:** рівень природного безробіття, структурне безробіття, фрикційне безробіття, закон Оукена, ВВП, НТП, стратегічна політика держави, демографічний склад населення, трудові ресурси.

**Вступ.** На сьогоднішній день рівень природного безробіття є зовнішнім виявом складного механізму регуляції економічних відносин на макроекономічному рівні. Його детальний аналіз дозволяє раціонально формувати соціально-економічну політику держави, а також є важливим чинником діяльності підприємництва на мікроекономічному рівні. Розглянутій темі присвячені роботи таких авторів: Д. А. Шумпетера, С. С. Кузнеця, А. А. Свириденка.

**Постановка задачі.** Мета статті – дослідити фактори, що впливають на рівень природного безробіття в Україні, та проаналізувати умови, в яких формується рівень зайнятості на сьогоднішній день.

**Результати дослідження.** До природного безробіття належать безробіття структурне та фрикційне. Аналізуючи причину їх формування, можна виділити такі фактори, як:

- 1) стратегічна політика держави;
- 2) науково-технічний прогрес (НТП);
- 3) демографічний склад робочої сили;
- 4) етнічні особливості держави;
- 5) Валовий національний продукт (ВВП).

**Стратегічна політика держави** є потенційно провідним фактором. Мова йде про інституційні зміни уряду: збільшення розміру компенсацій по безробіттю уможливорює збільшення часу на пошук нового місця роботи [1]. Тобто, держава може контролювати та визначати норму відсотку природного безробіття залежно від рівня зайнятості (системи перепідготовки кадрів, підвищення їх професійної та географічної мобільності, вдосконалення інформації щодо вакансій тощо). Ефективність зазначеного методу значно збільшується за умови ведення централізованої ринкової політики. За часів СРСР на території України сформувалися умови для утримання стабільного рівня фрикційного і структурного безробіття, а сталим показником вважалися 4% (60-ті роки). Згодом ця цифра поступово зростала і на сьогоднішній день сягає 7-8%.

Неухильний розвиток **НТП** також сприяє збільшенню рівня природного безробіття, проте скоріше з позитивної точки зору. Поява нових технологій та галузей виробництва дозволяє суб'єктам економіки повною мірою реалізовувати свої природні здібності. Зокрема, розвиток комп'ютерної

індустрії на початку XXI століття призвів до суттєвих змін у структурі світового господарства, у тому числі це помітно відобразилося на підвищенні рівня природного безробіття.

Значною мірою рівень природного безробіття залежить від демографічного складу робочої сили. За словами психологів, особам до 30 років властиво регулярно змінювати місце роботи (кожні 2-5 років), натомість більш доросла вікова категорія (30-55 років) переважно працює на сталому місці роботи. Крім того, зросла важливість такого компоненту робочої сили, як жінки та молоді працівники [1].

Чималу роль у визначенні рівня природного безробіття відіграють також етнічні особливості країни, що є диференційованими для кожної країни. Це – умови, що склалися на певній території історично. Наприклад, в Японії всі працівники закріплені державою за певними фірмами (рівень фрикційного безробіття близький до 0), тоді як у США зміна працівниками місця роботи вважається цілком нормальним явищем, крім того, стимулює підвищення кваліфікації робочої сили. В Україні жодних обмежень для розвитку трудової кар'єри не створено, проте набуває популярності династійна спадковість серед матеріально забезпечених класів суспільства, а також представників окремих професій (шахтарі, автори цирку тощо).

Згідно з законом Артура Оукена, щорічний приріст реального **ВВП** приблизно на 2,7% утримує кількість безробітних на постійному рівні [3]. Оскільки повної зайнятості досягнути неможливо, то буде справедливим припустити, що рівень ВВП дозволяє регулювати рівень природного безробіття. За даними 2008 р. він складав 321,3 млрд дол., в той час як показники 2007 р. становили 355,8 млрд дол. [2], що говорить про достатньо стрімке зростання числа звільнених з економічних причин (структурне безробіття) та звільнених за власним бажанням (фрикційне безробіття). Надалі спостерігається тенденція до зменшення ВВП.

Підбиваючи підсумок, рівень природного безробіття дозволяє проаналізувати рівень зайнятості населення, що є одним із провідних показників його соціальної забезпеченості, здатності до самовираження та задоволення своїх матеріальних потреб. Також це – ключовий чинник зростання ВВП. Тож частка працездатного населення заслуговує на особливу увагу дослідження.

При монотонному зменшенні чисельності населення (з 51,8 млн осіб у 1993 році до 45,4 млн осіб у 2012 році) чисельність осіб віком 16-59 років (трудових ресурсів) залишається на одному, стабільно достатньому рівні (29-30 млн осіб). Таким чином, статеві-вікова структура з точки зору економічно активного населення покращується (показано у рис. 1).



Рис. 1. Пропорційна складова працездатного населення за 1990 – 2012 рр.

Це означає, що нині в Україні склалися найсприятливіші з погляду демографічної ситуації умови для підвищення рівня ВВП.

**Висновки.** Рівень природного безробіття є величиною нестабільною і залежить від багатьох факторів, серед яких варто виділи обсяг ВВП (відображає загальну ситуацію в країні), НТП, демографічні та етнографічні особливості держави, а також її стратегічну політику. Чисельність працездатного населення, що сформувалася на сьогоднішній день, дозволяє уряду України маніпулювати розмірами фрикційного та структурного безробіття згідно з її економічним курсом та напрямку розвитку.

#### Список використаних джерел

1. Визначення рівня безробіття. Поняття «природний рівень безробіття» / Економіка праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ekotrud.com/kontroln-referati/referati/16-problemi-zajnyatost-ta-bezrobttya-na-ukran/104-viznachennya-rvnya-bezrobttya-ponyattya-lprirodnij-rven-bezrobttjar.html>
2. Статистична інформація. За відповідні роки / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Природний рівень безробіття. Закон Оукена / BukLib.net: Наукова бібліотека «Буковина» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://buklib.net/component/option,com\\_jbook/task,view/Itemid,36/catid,180/id,7658/](http://buklib.net/component/option,com_jbook/task,view/Itemid,36/catid,180/id,7658/)

**Погребняк А.Ю.**

ассистент ФММ НТУУ «КПИ»

**Данилов А.В.**

студент ФММ НТУУ «КПИ»

## **ФАКТОРЫ, КОТОРЫЕ ВЛИЯЮТ НА УРОВЕНЬ ЕСТЕСТВЕННОЙ БЕЗРАБОТИЦЫ В УКРАИНЕ**

*В статье исследованы факторы, которые формируют уровень естественной безработицы в Украине, и способы влияния на уровень занятости населения с целью достижения им максимальных показателей. Считается, что население полностью трудоустроено, если существует только фрикционная и структурная безработица. В свою очередь, это дает государству возможность развиваться экономически и увеличивает ВВП до максимально возможного при текущих условиях уровня. Таким образом, регулирование государством естественного уровня безработицы позволяет влиять на экономическую систему и является одним из способов преодоления инфляции, проблема которой стоит очень остро в Украине сегодня. Именно государство, создавая условия для формирования необходимой демографической ситуации и профессионального развития трудовых ресурсов, должно влиять на социальное обеспечение населения.*

**Ключевые слова:** уровень естественной безработицы, структурная безработица, фрикционная безработица, закон Оукена, ВНП, НТП, стратегическая политика государства, демографический состав населения, трудовые ресурсы.

**Pogrebnyak A., Danylov A.V.**

## **FACTORS THAT INFLUENCE ON A NATURAL RATE OF UNEMPLOYMENT IN UKRAINE**

*This article is an investigation of the factors that form the natural rate of unemployment in Ukraine and the ways of influence the employment-to-population ratio with a view to its reaching the highest positions. It is believed that the population is absolutely employed when there are only frictional and structural unemployment. In turn it gives to the state the opportunity of economical development and increases GPD to the highest possible level in current situation. So state regulation of the natural rate of unemployment allows influent on the economical system and is one of the ways of overcoming the inflation the is an important problem for Ukraine today. Namely the state must influence on the social ensuring of the population.*

**Keywords:** natural rate of unemployment, structural unemployment, frictional unemployment, Okun's law, GDP, STP, the strategic policy of the state, the demographic composition of the population, the labor force.

**Редько К.Ю.**

*аспірантка Центру досліджень науково–технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України*

## **РОЛЬ СПЕЦІАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЗОН В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ КИТАЮ (1979 – 1995 РОКИ)**

*У цій статті досліджується роль СЕЗ в контексті економічного розвитку Китаю. Розглядається діяльність СЕЗ в «соціалістичному» Китаї.*

**Ключові слова:** спеціальна економічна зона, інвестиції, інновації, економічний розвиток, реформи.

**Вступ.** Після реалізації політики економічних реформ в 1979 році, економічний розвиток Китаю набрав вражаючі темпи (середньорічні темпи економічного зростання понад 10% в період від 1980 року до 1995 року). Цей прискорений економічний розвиток привів в той же час до значних регіональних відмінностей, економічних та соціальних проблем.

Протягом двох десятиліть після створення СЕЗ і впровадження нової промислової політики, Китай зіткнувся з проблемою подальшого розвитку в абсолютно новому середовищі. Проблеми різного характеру виникали на кожному етапі розвитку СЕЗ, що призвело до гострої дискусії, яка стосується державної політики індустріалізації.

Проблеми діяльності ВЕЗ розглядалися і розглядаються у працях таких зарубіжних вчених, як Л. Ханьчуан, Ч. Цзяньпін, В. Кай, П. Цяньшен (Китай), І. Полулях та Е. Лоувен (Німеччина), Я. Монкевич (Польща), Ж. Дюшен та А. Базель (Франція), Р. Болін та А. Менделовіц (США), інших.

**Постановка задачі.** Мета статті – дослідити проблеми, які виникли в Китаї після створення СЕЗ, проаналізувати діяльність СЕЗ в 1979 – 1995 роках.

**Результати дослідження.** На підставі рішення, прийнятого на 11-му засіданні Комуністичної партії в 1978 році були створені СЕЗ (чотири СЕЗ були створені в 1980 році: Шеньчжень (недалеко від Гонконгу), Чжухай (близько Макао), Шаньтоу – знаходиться в провінції Гуандун і Сіамен в провінції Фуцзянь. П'ята СЕЗ була встановлена на острові Хайнань в 1988 році. Ці СЕЗ були розташовані вздовж узбережжя, мали доступ до морського транспорту).

В рамках відкритої політики в 1984 році вирішено, що СЕЗ будуть створюватись всередині країни, чотирнадцять прибережних відкритих портових міст будуть відкриті зі спеціальними стимулами для іноземного інвестування спільних підприємств. Цим прибережним районам було надано сприятливі умови і особливий статус, який сприяє розвитку експортно-орієнтованої економіки.